

Magyarország és Erdély (Tisztválasztás; pestmegyei szavazás jog-kiterjesztés; figyelmeztetés az ujonalapított angolmagyar intézetre; az égteke a felsőbb iskolák előjáróihoz; Hajnik Károly Münchenben a gyorsíró rendszer megismérlése végett; Sárospatak 's főiskolája mart. fogyar találmány; baranya- és szepesmegyei közgyűlés; a beszterczemeyei papság magyarodása 's garanvidéki magyar olvasó egyesület; soproni szederegyesület gyűlésideje; Debreczen 's a vidéki casinók czélja; bormérgezés miatti hanyagság; zsidó lakhatás Debreczenben 's vöröshimlő; körösi malomesatorna ügyében; Balogh János nyilatkozata; Vidovics György †; Havasalföld; 'sa't.) Spanyolország (Espartero reményei naak; 'sa't.) Anglia (parliamenti ülések; elegy; 'sa't.) Törökország. Külföldi elegyhir. —

Magyarország és Erdély.

Magyarországi tisztválasztás.) Budán az Országháznál ma (f. t.) harmadfélig 's így néhány óra folyta közben tömördek számított nemes és szavazó Rdek jelenlétiben fens. Fögh-Nádorunk mint val. főispánja gyengélkedése miatt m. Prónay Albert b. elnökle del végre jutott megyei tisztválasztásunk fő eredményei köv. első czky Simon; Simoncsics Ján. leköszönte után másod: Szentkirályi k: középponti Zlinszky János; kecskeméti járásbeli: Bieskey Laj., gy; pesti járásbeli: Sárközy Károly; solti: Madarasy László; pilisi. A főjegyzői, ügyészi, adószedői, alszabírói 's egyéb hivatalok ltoztatás mellett meghagyattak előbbi tisztkörökben. Majd min- kiáltási uton történt. A tisztikart lapunknak halaszthatlan sajtóba egész ujdun alakjában közelebb számunk közlendi.

Magyarországi szavazásjog-kiterjesztés.) Pestmegye közelebbi tar- tartott közgyűlésén a tisztválasztási szavazás-jogot szabadelmű- s, kik nem adóznak, nemesi terhek viselésiben részt vesznek, és al itéltetnek, szóval, kik mind személyi, mind birtokjogi tekintet- tősága 's birósága alá tartoznak, felruházván, olly testületekre kiterjeszté azt, kik azzal mind eddig soha felruházva, de annak em valának, ezuttal az érintett elvnl fogva: a 'honoratorok- sztáson *altalában* szavazatot engedni határoza; 's még is a tiszt- sére kinevezett megyei küldöttség javaslata értelmében tavaszho gégzése szerint, jogszerű elvétül eltérve, a középponti főszolga- nyomán, a *nem nemesek* közül, többek közt a megyében levő *ékek tisztviselői* közül csak a *tanácsnokok, titoknokok, fos- s az egyes hivatalok osztályok főnökei* bírandnak szavazattal.

e Pestmegye határozatát, nem czéлом az elve 's határozata közti ket fejtegetni, lehetlen azonban a nyilvánosság és szólásszabad- érintett végzés némelly pontjára nézve egyes véleményemet eltit- t Pestmegye testületeket ruházva fel szavazhatási joggal, egyedül ékek *szamos* tisztviselőit tiltá el e jogától rangok és rangok közt án; 's részét joga gyakorlatában meghagyván, más részét ellen- ván, pedig mind a két rész *honorator*, mindnyájan rangkülön- mélyi 's birtokjogi tekintetben a megye hatósága alatt vannak, ne- l itéltetnek, nem adóznak, de a nemesi közterhek viselésében tvesznek, 's így igen jogszerű is, hogy ök is, *kiket a törvény zet alatt ért*, rangkülönőség nélkül általában, mint egyéb ne- lon választásuk bírálatait, midőn a jobbagy is saját bírálit választhat- en a kirekesztettek nemesek a közönségek jegyzőinél, kik, mint jái, honoratoroknak épen nem tekinthetők, 's az urbéri földet nemes haszonbérloknél, mérnököknél 'stb. kiket a tisztelt megye felruháza, de a jobbagynál is, ki saját bírálit választhatja, alább Nem kevésbbé utközték meg a főkörmányszékek tisztviselői hozzá- k öszszeírása tárgyában kiküldött középponti főszolgabíró azon ként az érintettek közül a közelebbi megyei tisztikar választására *minden egyes hivatal főnöke* bocsátatik, midőn a tisztelt me- fenérintettek szerint oda járul: hogy az *egyes hivatalok osztályok* nak szavazattal; következöleg nemesek *minden egyes hivatal gy személy*, hanem minden *egyes hivatal-osztályok főnökei személy*, egyes hivatalból, szavazhasson. *) Továbbá, ha már rang ülönőséget tenni csakugyan elkerülhetlen vala, legalább a rangok egyenvonalt lehete megtartani. De olly főkörmányszéki tisztviselő k a szavazhatásból, kik némelly, szavazáshoz bocsátott tisztvise- nem kisebb ranguk. Nem lehet nem örvideni ugyan a tisztelt me- si korunkhoz illő szabadelvűségén, midőn a szavazhatási jogban t részesíteni törekvők; de viszont nem lehet eléggé nem fájlalni a fő- számos tisztviselő kirekesztését is, kiknek nem jogot engedni, — szálytalan gyakorlatában valának — de öket eddigi szavazati joguk n tovább is meghagyva, a közelebbi tisztújítás alkalmakor egyedül latára hivatalosan felszólítani lehete, valamint ezt 1832ki öszhő 23- tztválasztáskor tévé. Létezik ugyanis a főkörmányszékeknel több- estmege minden főkörmányszéki hivatalhoz intézett következő tar- ása: *Inclytum Officium! Sua Serenitas Caesareo-Regia intemperato*

arum observantiae studio ducta, adveniente Restaurationis Ma- gicali termino pro celebratione hujus terminum in diem 23am octobris praefigere benignissime dignata est. Quod dum Inclyto Officio insi- tem haberem, una cuncta suis titulis dignissima Inclyti Officii In- uar veluti in oneribus nobilitaribus, ita et in caeteris prae- nobilitaribus, ex quibus delectio proprii Judicis et Magi- ex eminentissimis est, de lege et consuetudine partem ha- tolemne hocce legalis libertatis exercitium perhumane invitarem, rsevero Inclyti Officii Pestini die 8va octobris 1832. obligatissimus

ányászékeknel némelly hivatalok több osztályokra rendezvők, minden osz- tón főnökökkel van ellátva, 's ezeken kívül meg az egész hivatal más kü- kők felügyelése alatt áll.

servus Joannes Zlinszky Ord. Judlium. m.p. E' meghívás nyilván tanúsítja, hogy Pest megye már akkoron elismeré, hogy a főkörmányszéki tisztviselők *altalában, minden megszorítás nélkül*, ugy a nemesi közterhek viselésiben, mint egyébe *nemesi kiváltságok gyakorlatában*, mellyek közül illető *bírálatai választásait* legjelesnek nevezé, *törvény és szokas* szerint részesülők, a *törvényes szabadság* ünnepeles gyakorlatába, vagy is saját bírálit 's tisztikaruk választásába nemesek befolyanak, de ezen elismerésénél fogva öket választási joguk gyakorlatára is hivatalosan meghívata. Végre czélszerűtlen a fen- érdeklött szavazati korlátozás palástolására a pesti Hirlap 32. és 33. számaiban okul felhozott időrvídség, melly ujjabb öszszeírást már nem engede, mert az ugy nevezett *honoratorok* nemesek a mult országgyűlésen tett nemesi ajánla- tok felosztására használt öszszeírásban foglaltatnak, de a főkörmányszéki tiszt- viselők nevei az évi ugy nevezett Schematismusból is egész tökélyvel kitudhatók és kiirhatók valának. Bizonytal az említett módon munkálni könnyebb 's kényelmes leendit, időrvídségi tekintetből is, mint a főkörmányszékeknel hivatalrul hi- vatalra járattni a főszolgabírót, 's a nemeseket szavazhatás tekintetéből öszsze- iratni. Illy körülményeknél fogva hibáznánk, ha vélnők: hogy jelenleg megyei gyűlésink az ös eredeti népgyűlések tyuszát viselik. A tisztválasztások és sza- vazhatási jog tökéletes elintézését felvilágosodó korunk szelleme szerint, a jövő országgyűlésen méltán remélhetni. Nemzeti nagy létünk főrugója: egyesülés. E' czélra minden honfnak törekedni szent kötelessége. Szakadások mindenkor a nemzet 's haza kárával párosulvák. Tegyük le tehát egymás iránti balítéletinket. Öleljük egymást, hisz mi mindnyájan egy törvény alatt élvén, azon egy haza fiait 's egy király hivei vagyunk. Öjuk meg édes hazánkat minden szakadástól, párt- szellemtől, 's meghasonlástól! Egyesüljünk, 's egyesülve haladjunk.

Hradnay Ferencz.

Örömmel értesítjük a tisztelt közönséget, hogy Hajnik Károly ur Batthyányi Lajos gróf urnak ismeretes hazafiai nagylelkűsége által olly ked- vező állapotba helyeztetett: miszerint a bajorországi gyorsírói intézetekben divatozó rendszer megismerése végett legközelebb Münchenbe utazhatott, hon- nan e hó végével ide visszatérend, és a gyorsírásban eddig szép sikerrel adott oktatásit folytatandja. —

(Az égteke ügyében a felsőbb iskolák előjáróihoz.) Nagy Károly m. academiái rt. ur a Párizsban saját felügyelése és költségein készített *első magyar égtekek* a következő hazai felsőbb tanodáknak kedveskedik: 1. *Balazsfalva*, görög gymnasium. 2. *Brassó*, ev. gymn. 3. *Debreczen*, ref. coll. 4. *Eger*, érseki lyc. 5. *Enyed*, ref. coll. 6. *Eperjes*, ev. coll. 7. *Győr*, kir. acad. 8. *Kassa*, kir. acad. 9. *Kecskemét*, ref. lyc. 10. *Keszthely*, georgicon. 11. *Kécsmárk*, ev. lyc. 12—14. *Kolozsvár*, kir. lyc.; ref. coll. és unit. coll. 15. *N. Kőrös*, ref. lyc. 16. *Losonc*, ref. coll. 17. *Lócse*, ev. coll. 18. *Maros-Vásárhely*, ref. coll. 19. *Meggyes*, ev. gymn. 20. *Nagyszombat*, érseki lyc. 21. *Pannohalma*, főapáti lyc. 22. *Pápa*, ref. coll. 23. *Pécs*, püspöki lyc. 24—25. *Pest*, kir. egyetem, és vakok intézete. 26—27. *Pozsony*, kir. acad. és ev. lyc. 28. *Rozsnyó*, püspöki lyc. 29. *Sáros-Patak*, ref. coll. 30. *Selmecz*, ev. lyc. 31. *Soprony*, ev. coll. 32. *Szathmar-Németi*, philos. kar. 33. *Szeben*, (Erdély) ev. coll. 34. *Szeged*, philos. kar. 35. *Szekelykeresztur*, unit. gymn. 36. *Sziget*, ref. coll. 37. *Szombathely*, phil. kar. 30. *Torda*, unit. gymn. 39. *Ud- varhely*, ref. coll. 40. *Vác*, phil. kar. 41. *Várad*, kir. acad. — A 20. 26. 27. 31. és 37. számok alattiakat kivevén, mellyek Pozsonyban, a Hir- nök hivatalában vehetik át tekieket; a többi mind Pesten alulirttól vitetheti el a magáét. Pesten, aprilis 30. 1841. Dr. Schedel Fer. m. acad. titoknok.

(Figyelmeztetés az ujonan alapított angol-magyar in- tézetre.) Miután a fennevezett intézet eredeti terve, — mellynek egyedüli czél- ja volt minden kifogáson-tuli biztosságot nyújtani a magyar természetőknek, — nem fogadtatott egész kiterjesztésében el, 's miután tavaly, az ennek követke- zésében módosított terv biztos létesítését, az azt megelőzőtt soknemű nehézsé- gek legyözése után, 's a mármár megindítandó vállalat küszöbén kifejlett vá- ratlan körülmények megakadályoztaták, 's miután ennek következtében, hazám- fiai javának tekintetéből felszólalni kénytelenittem, azon reményt valék bátor nyújtani, hogy e' nagyszerű, 's honunkra nézve tetemes jótéteményeket ígérő terv annak idejében erősb és biztosb alapon emelkedendik föl. A feladat a' tör- téntek után az vala: még egyszer kifizetni a vitorlákat, ujra kezdeni a ne- héz munkát, megújítani a soknemű fáradságot 's költségeket 's így kitenni ma- gát ujjlag a vállalat nem csekély számu nehézségei - 's bizonytalan eseményei- nek. Mind ez megtörtént, 's az ég sikerrel koronáza a' buzgó igyekezetet. Több hónapi folytonos munkálkodásnak sikerült egy új társaság megalapítása, melly mind teljes biztosságot nyujt, mind bő pénzalappal bir, ezen nagyszerű vállalatnak tel- jes fényeli valóstására, 's melly munkálkodását, a' magyarhon természetőknek tettleges részvéte által segittetve, azonnal elkezdendi. Az intézet vezérlésére olly házat valék szerencsés megyneni, melly London első kereskedőházainak egyi- ke, melly az angol főváros köztisztelőt bírja 's mellyet magas állása, szilárd jelleme 's kereskedési nagy tapasztalásai illy fontos vállalatra minden tekintet- ben képesitnek. Illy ház megnyerése kétség kívül megbecsülhetlen nyereség, nem- csak magára ezen vállalatra, hanem általjában véve egész honunkra nézve any- nyival inkább, mivel ez nagy öszszeköttetései, rendithetlen hitele, angolhon első rangú házainak 's magának a' ministeriumnak is ajánlása, végre az angol kor- mány által megígért minden tekintetbeni segedelem 's pártolátnál fogva, ho- nunkra — ha az illőleg méltányoltatik, — nemcsak kereskedési, de ipari tekin-

telben is szerencsét hozand, a civilisatio előttünk dús reményekkel felnyit pályáján. A honi hírlapok közelebbi számaiban, Gifford János ur, ki mint a vállalat képviselője, annak megnyitása s személyes vezérlése végett Londonból ide Pestre megérkezett, az intézet szellemét, és feltételeit közlendő a magyar hon természetével, én pedig annak biztos reményével lépek ezennel vissza, hogy a buzgó igyekezetnek ez uttal, az egész honra nézve szerencsés eredménye leendő. Almási Balogh Pál.

(S. Patak. Tavaszhoz 2kán.) Az elérkezett tavasszal a természet egész pompájában készül megünnepelni a feltámadás nagy ünnepét. Fűvek, virágok sirjai nyildoklanak s elővárászlottan a tavasz szelid melege által új életre kelnek mintegy tudatva velünk: hogy halálból élet, sötétségből fény származik. Nagy halottunk, a föld, ébredve hosszúság almából kibontakozék fejr lepléből s derülten mint boldog menyasszony üdvözli a szende kikeletet, egyetlen szabadítóját, ki jég hideg almából fölébreszté, s a folyamat, halotti pompája diszszalagjait, langyos lehellelével föloldozá. Szóval, hogy prózai szárazságu levelem költői áradozással ne váljék, a tavasz megérkezével mi a régen várt kedves vendéget baráti karokkal fogadtuk. Patak költői szépségű vidéke láttatja velünk a tavasz bájos kellemeit, s érezteti azon kéjt, melyet szabadban a természet nagy templomában a még ártatlanul, s melegen dobogó szív érezhet. De jobb sietnünk a célra t. i. oly hírek közlésére városunk egyhangú életéből, melyek a közönségnek is némi élelményül szolgálhatnak. — Szánakozó gúnynyal vegyült mosoly ajkaitokon ti nagy városiak! Kik zajos életeknek egy napjából több érdekelt vélték hozhatni fel szőnyegre, mint mennyi szűkkörű s egyhangú napjainkban történhetik. Csalódtok, míg ti zajosan hirdetitek a világnak korszerű haladástokat, addig mi csöndesen ragadunk meg minden eszmét, anyagi és szellemi jólétünk előmozdítására czélozhatót s áttünetjük honunk boldogságaért forrón dobogó kebleinkbe, hogy ott fölvirulván áldást terjeszthessünk általa. Városunk ellen megrögzött előítéletek forognak; lakosainak H. E. által „megcsontulttá“ bérmált természetjüket, ismeri a világ, és szánakozik a haladás korában maradóknak s tepsedőnek vélt Pataknak. Patak, honi történetünkben nem utolsó szerepet vitt régi város, áll még és századok viszállyal daczolva, nem hajlott meg az idő mindent megemészítő erejének. Sőt ifjabb pályatársival verseny léptekkel előhaladni szent tökélete. A szabadság, az emberiség ezen neműje leszálta körünkbe is, s áldást ügyekszik Patak lakosira terjeszteni. Idő viszállyi rongálták mult évben is Patakot s vidékét, roppant terjedelmű, határa nagy részét most is víz borítja. De azért Patak nem csügged el, sőt előmenetét gátló akadályokon győzni hő igyekezete. — Tánító intézetünk szellemi életéből néhány szebb törekvést kiemelni nem tartjuk érdektelennak. A nyelvéstetlet ugy tekinthetjük, mint nélkülözhetlen eszközt ismeretünk bővítésére, önmivelésünkre. Ki az, ki korunk haladási szellemét föl-fogva, ne ohajtana illy becses eszköz birtokába jutni? Ki ne ügyekznék a szellemi műveltség nagy kincstárához vezető ezen kulcsot megszerezni? Örömmel említhetjük itt Milotay József bölcselkedési oktató tiszta, önérdék-nélküli hő igyekezetét, miszerint, most is eléggé kiterjeszkedett nyelvéstetletünk, az angol nyelv tanításával szaporítja. A nagyérdemű Nyiry érdemes utódja Angliában huzamos ideig mulatván az angol nyelvben szembetűnő jártassággal bír, s nyilvános teremben minden héten órákat tart az angol nyelv tanból. Leczkén a tanító ifjak közül mindenki megjelenhetik. A tisztelt oktató tiszta használni törekvő szándékát mindenki illelőleg méltányolja, mivel angol nyelvtanításra szánt idejét minden díj nélkül, egyedül a köz ügynek áldozva, fordítja ifjaink javára. A tanuló ifjuság hévvel fogadja az alkalmat s eddigi tanításai telt teremben tartattak. Megjegyzésre méltó itt ifjainknak azon tárgyozi hő ragaszkodásuk, melynek szükségszerűsétől s életbe vágó hasznáról meggyőződtek. Nincs kötelességgé téve az angol nyelvtanulás, mindazáltal szívesen vesz abban részt minden józan haladást kedvelő ifju. Ellenben milly kedvetlenül teszi a szoros kötelességgül szabott zsidó nyelv, görög, zsidó exegesisek tanulását; s jobbadán büntetés, vagy professori kegyvesztés félelme miatt tanulja azt, állálva, milly semmi életbevágó haszon nélkül kénytelen fölálodni a visszahozhatlan s más hasznosabbakra fordítható, időt. A nyelvmívelő társaság még most is fenáll és szebb jövő nyílik előtte. Az iskolai igazgatóság az idén figyelemre, sőt mit még eddig nem tön, pártolásra méltatá. Eddigi vándortanyájának állandó helyet — az iskola új épületében — volt kegyes kijelölni. Mostani elnöke Majoros Endre oktató, ki mindeddig fáradhatlan szorgalommal s melegkeblűleg munkált a társaság ügyében. Tagjai számosak s egy új Parthenon-füzetbe elég műveket szolgáltatathatók, de melynek mikori megjelenését a társaság finansziái állapotja határozza. Intézetünkben is által kezdik már látni: hogy a szépművészet nem henyé időtöltés, s hogy ne csupán iskolai szárazságok tárháza legyen az ifju kebel, hanem az érzelmek tiszta föllobogásának is hely engedlessék. Nem csudálkozhatni, hogy Pataknak mindeddig oly kevés költői talantum fejt ki, noha vidéke egy azok közül, melyek költői érzelmekre hevithetik az ifju kebelt, de anyaiskolánk belsejébe szinte lehetlenit az érzemény-virágok szabad megfogását. Csopán száraz s érdektelen tárgyakkal terhelt lélekben majd minden szép érzemény elhervad s majd minden szép s költői gondolat elmeceveszül. Nem egy ifju társtól hallottuk a fájdalmas panaszt: hogy keble hideg minden iránt, abban nem ébred többé hőbb érzemény, hogy lelke hasztalan lángolt minden szép s magas iránt s szép művészetek iránti hajlamát, előszeretétét kénytelen volt szigorú iskolai kötelességek fölládozni. Ne vélje azonban senki, hogy mi az iskolai kötelességek becsét és szükségesség-létét tagadnók, épen nem, csak nevelési rendszerünk azon egyoldalúságát akarók érinteni: miszerint természetből nyert tehetségünk közül, hány marad kifejtetlen? S lelkünk legszebb virágai, elmellőzés hidege által, mint hervadnak el. Régóta felsőbb szempontból tekintik a miveltebb lelkűek a nevelést s állítják: hogy nevelésünk czélja: természetből nyert tehetségünk okszerű kifejtése s ápolása, s hogy az ember azon állapotra juthasson, melyre a természet által tehetségei s erőihez képest rendelteték, nem pedig, mint némelly földhöz tapadt elvűek tartják: hogy a nevelés arra czé-

lozzon, mikép alapíthatja meg az ember szerencsésjét a világban (szójárásuk szerint) s mint adhasa magát, mint vakeszköz mások tetszésének alá. Az ember nem időszak lekötöztetése, ne hódoljon annak sőt minden hiányai s gyöngéivel nyit tusára szálljon. Eljő az idő, remélljük: midőn nevelési rendszerünk változásával szellemi szükségünk jobban ki fognak elégítettni mint jelenleg. Helybeli sajtónk alól most kerültek ki bold. Miklós László oktató hamvai fölött mondott beszédek. Csoma Mihály szónoklat-tanító a tiszta s való humanismust philosophiai szempontból indulva ki, velősen fejtegeté. Beszéde folyamában némi érdekes, honunk ügyébe vágó, eszméket hozza szőnyegre, az egész beszéd tartalmas s köz tetszésű. Az elhunyt derék oktató helyét vajjon ki fogja illelőleg betölteni? Egy korunk kívánatinak megfelelni tudó alkalmas egyed választásáról ugy véljük, minéllelőbb gondoskodni fog az igazgatóság. Intézetünkben kiseréglő s kezeikben fekete pécetes esdő-leveleket vivő beöltözött ifjak megtekintése tudatja: hogy a szokásban levő ünnepválasztásnak vége. Az utczákoni futóság, hátaikon motyó kezeikben uti-pálczát vivő gyermek-czék lármás csoportja kiköltözést-en miniatüre-képzeltet. Néhány percz alig mulik el s intézetünk egy kisugárzó pont leszen, melyből mint meg annyi sugárként vonulnak külön tájakra az ünnepi kiküldöttek. Tarka vegyületű sorainkat is egyike viszi ezen könnyült kebellet de könnyült zsebbel is utazó kis karavánoknak. Rimavölgyi.

(Magyar találmány.) Jankovácson (Bácsmegeyében) Möricz hazánkfiának, ki jelenleg a bécsi műegyetemben tanul, több évi fáradozása után sikerült olly erömüvet találni fel, mely gőz, vagy más illyes erő nélkülözésével, csupán egy billentyűnek egy pontnyi nehézkedéssel s lábbal történhető nyomogatása által jó mozgásba. Ezen eröműnek dr Bekk találmánya csak fölött azért is elsőbbsége van, mivel az, mint a tudósításból gyaníthatni, csak folyóvízen használathatik, ez pedig nemesak akármiféle vízen, demég közönséges uton is; továbbá nagy, mert egyszerűsége mellett kocsi is alkalmazatható lévén, illy kocsi a közönséges uton rendes menetelnél egy másod-percz alatt 2 ölet haladhat; ha pedig kitérőre vagy ut rosszasága nem akadályoztatják, mint t. i. a vas-utakon: ugy a legsebesebben menő gőzerömű gyorsaságát is kétszeresen meghaladja. Az erő mindig a szükséghez képest kisebb s nagyobb fokra szállíthatatik, ugyhogy földsegesen is lehet erő, a nélkül hogy az erömű szét-pattanásától, vagy bármikép történhető káros hatástól félni lehetne. Mindenféle gyárban gőzerő helyett, valamint vízen is, akár vízmentiben akár vízellenében akár tengeren még a legnagyobb hajók hajtására is legcélszerűbben használathatik. Hogyan? tudjuk sok kérdés, sőt kétségjelek fogják a találmány nyilvánítását kísérni; de biztat a remény, hogy az első illy eröművel ellátott kocsi hazánkat körülnyargalván, a kérdés és kétségjeleket örömjelekké változtatandja. — Bécs, april. 30. 1844. Közli Veszprémi Mihály mérnök.

(Baranya-megyei közgyűlés tárgyai.) Pécs april. 24. Megyénk törtönében annak czéltalan alkotása miatt a szó legszorosb értelmében testikép sanyargó szerencsétlen embertársink, ezelőtt azon lelki vigasztalást sem élvezheték, hogy sz. misében részesülhetek volna; e végett míglen a börtönök emberibb alkalmaztatása eszközölhető leendő, addig is még mult közgyűlésben intézkedni szükségessé láták a megye Rdei, hogy a rabok részire tartandó isteni szolgálatra a megyeház bármely részében egy oltárt állíttassanak. Az ohajtást s intézkedést majd megelőzte megyei püspök m. nagykéri Scitovszky János urnak közjóra és sz. czélokra kifáradni nem képes adakozó szívesége, ki egy illy helyhez alkalmazott oltárt mindennemű készülettel felállíttatván s a meghatározott napokon tartandó isteni szolgálatot teljesítő egyházi egyed fizetésére ezer pengő fr. tőkét alapítván, f. hó 15kán fényes szertartás közt, a megyei tisztikar és sok más ajlatos jelenlétében maga mutatta be az első áldozatot, mely alkalommal egyszerűsmind keresztényi oktatás után a jelenlevő raboknak az Ur testét szinte maga szolgáltatta ki. — Közgyűlésünk első napját f. hó 19kén mint koronás fejdelmünk és hazánk atyjának születését, egyedül ez ünnepnek szentelven a KK. és Rdek, nagy számmal jelentek meg a székesegyházban, hol az áldozatot a m. megyés püspök mutatta be, ki egyszerűsmind a helyben létező minden diplomatiái rendűt megvendégile 100 személyt meghaladó fényes lakomáján; e polgári nagy ünnep tiszteletére szolgált az is: hogy a város keblében állomásozó 270 főnyi Ferencz Károly nevű magyar ezred minden tagját egy ezüst huszassal, a katonai nevelő-intézetet 50 p. frttal s a városi kórházat 25 pftal megajándékozni szíves volt. April. 20kán folytatattván a közgyűlés m. főispán által a főjegyzői hivatalra, mely Kajdaesy Antal volt főjegyzőnek látkörünkből eltűnté által megürült, Madarász József, eddigi főszbiró nevezetvén ki, a népszava egy szível egy lélekkel számtalan éljenre harsant, mivel e szilárd, értelmes s érdemdús férfiban Baranyának nyelve és lelke új életre támadand; továbbá tiszteletbeli főjegyzővé: Scitovszky Márton, aljegyzővé Daróczy Ignác; hegyháti járás fősz. birójává Raisz Dániel, mohácsi járás alsz. birójává végre Barths Edey esküüt nevezetvén ki. Még az nap szőnyegre került az országszerte szóban forgó vegyes házassági ügy. Első alispán ur a KK. és RR. ohajtását megelőzve, soron kívül véteté ezt tárgyalatás alá s miután Zala, Esztergom, Pest, Abauj, s több megyének e tárgygy körlevelei felolvastattak, a számos egyházi és világi szónok, ámbár majd mindenik szólásszabadsági salvificatoriával kezdé szavait, olly példás mérséklettel tevő előadását: hogy végre a csak másnap befejezett vitatás után, az előbb ellentétben álló kebelk majd egygyé látszattak olvadni s határozattá lön: hogy sérelmül jövő országgyűlésre utasításképen jegyeztessék föl, addig pedig a haza polgárit aggasztó surlódások megszüntetése vége t a fejdelem rendkívüli országgyűlés összehívására jobbágyi hódolattal kéressék meg. A mi egy rendszeretnek türelmélt kifáraszthatja, azt itt említsék nélkül nem hagyhatni: t. i. az iskolai ifjuságnak (mellynek szükségessé volna inkább annak tanulása után látni, mitalnitója felad) az amúgy is szűk teremben történni szokott összecsesődülését, kik ha nagyobb tiszteletre méltatják a helyszentségét, sok jámbor fel volna mentve azon harsány rikkolozásoktól, melyekre bizonyos missionarius-féle emberek által bírta a legszilárdabb tanácskozást zavarják. Czirer Antal megyei főorvos urnak ezer váltó ftnyi alapítási ajánlata mellett tett azon indítványát: hogy a megyében egy közönséges kórház alapíttassék, a KK. és RR. részvevőleg elfogadván, annak miképeni alakítását egy számos tagbul álló választmányra, másod alispán Majláth György ur elnökléte alatt bízták. — t. j.

(Szepesmegei közgyűlés.) Lőcsé aprilis 24kén: Szepesmegei évnegyedi közgyűlést f. hó 19kén azzal kezdé meg, hogy kegy. királyunk születésnapját szokott szertartással ünneplé, mely alkalommal a régi templom boltozattjai alatt, a „Társd meg, Isten, királyunkat!“ tán legelőször zengett magy a ru l a tanuló ifjuság ajkáról. Más nap kihirdetett a kir. szabadítók a megye magyar kör-

iratú új pécsetje felő champagnei című sz. viselők jelentést tette van végezve s mellyre si törvény üdvös hatás Bialka folyamon, mel nagura helységek kö hozzá egy új utvonat kereskedésének Gallie vél-nyerés s jövendő jesztetni; ez alkalom a tanácsbeliek is min pedig éltök napjaig csak 6. esztendőre vá táskor a tanácsbeliek ujra választathatnak; fele mindig római kat tek ismét több megyé tatásba nem boesátko ménye mellett marad

A soprony-vasi kén Sopronyban a m tagnak személyes, va szíves megjelenése kör ideigleni választmány

(A fejr-körös Fehér-Körösből vont tett azon állhir, misz lenkor Társalkodója valónak gondolván, ságbul közleni szíves netalán hason munká talán ezen fehér-kör rül tett számos czéls mi homály. vonuljon kijelenteni. bár az is mos folyamat, melly bek által arra fordít tól meglátogatattnek gitené azon élvezet, szempontbul eddig e resztül vitt hidasaton és czélszerű malmok 10dik számában kért mellyből merítette az dőre vigyázóbb lenne rágalomkép akart föl bul egy gazdatiszt.

(Besztercz családokoznék, ki a j terezemegyei papság nemesak magányos ajkairól; szinte nem megyei papság általá lö lehet tehát ama h s mellyek szerint a s járatlanságról vád sok, különben jeles szorúzott férfi, kik n ben, kik magyarul e képesek: azonban e kat hazafitlanságrul nem vádolhatni: ugy ama szerencsében nyilvános iskolákba vet sajtójokká nem t sőbb a nszombati ke mányokat; már pedi ni? s ennek kimultá ból? s nyelvének ta csak kissé vissza ke nyelvünk akkori álla térvén, s mint a hi va küldetésük s hiv hettek, olly helyeke ja most ezen elaggo a nap terhét és hev lásával töltsek?! me fogunk-e új terhet iránt, hagyjuk ezen azzal, ha ök nemz Mi egy részről itt a más részről vannak a a magyar nyelv utó dicső győzedelmét el nülésában semmi er nak férfiak, kik ma

* Ezt akadályozni s legyeztetési k

ú új pecsétje felől, estve pedig az evangel. tanuló ifjuság. A szerelem és mpagnei című színmű előadásával mulattatá a közönséget. Az illető tiszt-
lők jelentést tettek az ujonczállítás előmeneteléről, mely majd egészen be-
végezve 's mellynél minden emberbarát örömmel tapasztalható a sorshuzá-
örvény üdvös hatását. Az utak csináltatása majd egy egész ülést foglalt el; a'
ka folyamán, melly Magyarországot Galliciától választja el, Jurgó és Csar-
ura helységek között új hid fog építtetni az illető uradalmak költségein, 's
á egy új útvonal csináltatni, melly új torkolatul szolgálанд Magyarország
skedésének Gallicia felé. Göllnicz városának kérelme iránt új kiváltság-le-
nyerés 's jövődö belső szerkesztése végett a' megyei vélemény fel fog ter-
tetni; ez alkalommal több érdekes kérdés került vitatás alá, p. o. az: vajjon
násbeliek is minden tisztujtáskor új választásnak vetessenek-e alá, vagy
g élők napjaig választassanak? a' megye véleményét úgy mondá ki, hogy
6. esztendőre választassanak 's minden 6dik esztendőben tartandó tisztuji-
or a' tanácsbeliek is ujra választassanak, úgy mindazáltal, hogy a' régiak
választathatnak; mind a' városi tanács mind pedig a' választott polgárság
mindig római katolikus, más fele pedig evangelikus legyen, 's a' t. Erkez-
ismét több megyéből levelek a' vegyes házasságok dolgában, de Szepes uj vi-
sba nem bocsátkozott, hanem azokat csupán tudomásul vevén, előbbi vele-
ye mellett maradt meg. F. S.

A' soprony-vasi szeder-egylet első alakító közgyűlését f. évi tavaszutó 22-
Sopronyban a' megyeház teremében fogja megtartani, mellyre minden t. cz.
nak személyes, vagy — a' szabályok 11dik pontja szerint — megbízottja általi
es megjelenése kérelik. Soprony tavaszutó 24kén 1841. Simon Nep. János, az
gleni választmány jegyzője.

(A' fejr-körösi malomesatorna ügyében.) Tekintve azt, hogy az aradi
ér-Körösből vont malomesatorna iránt a' Jelenkor 10dik számában terjesz-
azon álhir, miszerint az fenékig fagyott volna; tekintve azt is, hogy a' Je-
kor Társalkodója 23dik számában egy tekintet érdemlő mérnök ur a' hirt
ónak gondolván, aggodását 's egyszersmind czélszerű orvoslását hazafi-
bul közleni szíves volt: nehogy illy balhir, némelly vízmérnök urakat, kik
alán hason munkákat létesíteni szándékoznak, visszarezentsen; vagy
n ezen fehér-körösi malomesatorna alkotója nevére „ki a' hazai vizek kö-
tett számos czélszerű munkájiért igen is nagy méltánylást érdemel“ né-
homály vonuljon; szükségesnek véltem egy két szóval azon ohajtásomat
elenteni. bár az isten több Beszédest teremtene a' hazának, hogy azon szá-
s folyamot, mellyek helyzetükre nézve különféle hasznokat ígérnek, töb-
által arra fordíttatnának; érdemesnek vélném aztis, ha több ahoz értő ur-
meglátogatnának az említett malomesatorna, fáradságukat reményem kielé-
né azon élvezet, mellyt a' nagyszerű vízosztónak mint e' hazában minden
mpontbul eddig első helyet érdemlőnek, egy folyón, másik mocsáron ke-
ztül vitt hidasatornák, és az 50ezer öltre terjedő vizesatornán épült nagy
czélszerű malmok látásában lenének. Végre igen lekötöleznék a' Jelenkor
dik számában kérdező mérnök ur, ha azon bizonyos adatot tudatná velünk,
lyből merítette azon álhírt 's legalább ha pusztá hallomást közölt — jöven-
gyigazóbb lenne; ha pedig „a' mit örömet senki felől nem teszek fel“
atomkép akart föllépni, akkor megérdemli a' közönség megvetését. Arad-
egy gazdatiszt.

(Besztercze-megyei papság magyarodása ügyében. Igen
latkoznék, ki a' jelen cikk címé után itélve, tán azt vélné, hogy a' besz-
zemegyei papság eddig már annyira haladt a' magyarodásban, mikép már
csak magányos körökben, de nyilvános helyeken is magyar szó pereg
airól; szinte nem kevésbbé csalatkoznék, ki hinné, hogy a' besztercze-
gyei papság általán véve magyarul sem nem beszél, sem nem tud. Mi va-
lehet tehát ama' hírekben, mellyek e' megye magyarodásáról terjesztetnek?
mellyek szerint a' besztercze-megyei papság magyar nyelvbeni tudatlanság
aratatlanságról vádoltatik? Nem tagadhatni ugyan, hogy megyénkben van
, különben jeles, 's az ur szőleje mivelésében nem kevés érdemmel ko-
rúzott férfi, kik magyarul nem értenek; vannak, és ezek már sokkal töb-
, kik magyarul értenek ugyan, de érzéseiket e' nyelven nyilvánítani nem
esnek: azonban elgondolva, 's a' dolgot saját valóságában véve e' férfiak
hazaftlanságról 's magyar nyelv iránti részvétlenségről joggal csakugyan
n vádolhatni: ugyan is ezen férfiak fölföldön születvén nem részesülhettek
a' szerencsében, miszerint anyai tőjjel hazánk nyelvét is beszíhatták volna;
lványos iskolákba kerülvén, az ott divatozó rendszer mellett a' magyar nyelv-
sajátjokká nem teheték; papi pályára lépén, sok még a' pozsonyi, ké-
b a' nszombati közönséges papnevelő-intézetekben hallgatta a' theol. tanul-
nyokat; már pedig kinek jutott eszébe II. József császár alatt magyarod-
's ennek kimúltával is fölbredt-e tüstint a' magyar nemzet nehéz álmá-
? 's nyelvének tanulása sürgettetett-e olly buzgósággal, mint korunkban?
k kissé vissza kell emlékeznünk ezen korra, 's azonnal nemzetiségünk 's
elvünk akkori állapotja előnkbe tükrözi magát; végre megyéjükbe vissza-
vén, 's mint a' hit apostolai 's népnevelők hegyek és bércek közt elszór-
küldetésük 's hivatásuk tisztjét nem más, mint itt divatozó nyelven teljesít-
ték, olly helyeken, hol a' magyar nyelvnek most semmi nyoma! 's ki fog-
most ezen elaggott férfiakról, kik közül sokan már félszázad óta hordják
nap terhét és hevét, azt követelni, hogy végnapjaikat magyar nyelv tanu-
ával töltsék?! most midőn lankadt tagjaik nyugalom után sovárognak, most
unk-e új terhet rakni fáradt vállakra?! Legyünk méltányosak mindenki
nt, hagyjuk ezen férfiakat őszkoruk csendes élvezetében, 's elégedjünk meg
zal, ha ők nemzetiségünket 's magyarosodásunkat nem akadályozzák. *)
egy részről itt a' magyar nyelvre nézve mintegy veszdve lenni látszik:
s részről vannak megyénkben a' magyarodásnak csalhatatlan jelei, 's a' mint
magyar nyelv utolsó két országgyűlés alatt, kegy. Fejdelmünk jóságából,
első győzedelmei kivitta; azóta mint mindenütt, úgy aránylag nálunk is ta-
lásában semmi erő, semmi fáradság nem kiméltetik; 's már most is van-
k férfiak, kik magyar szónoklatjokkal bármelly népes gyűléseken fölléphet-

nének, 's ha eddig jelen helyzetük körülményei miatt nem teheték azt, eljövend
azon időpont is nem sokára, mellyben a' besztercze-megyei papság alkot-
ványos jogánál fogva nyilvános helyeken is magyarul szólánd, magyarul vé-
dendi jogait; de chez is, mint mindenhez, idő kell, melly lassú érlelésével
mindent kifejt, 's virágzásba is hoz. **) Említést tevék magyarodásunk csal-
hatatlan jeleiről. Ez állításom bebizonyításul álljon itt azon örvendetes tudó-
sítás, miszerint megyénkben már több év óta *Garanvidéki magyar ol-
vaso egyesület létezik* ***) mellyhez, megyénk két jeles férfja adá az esz-
mét, az eszme csak hamar tervvé vált 's a' terv buzgó pártolás mellett lé-
tesült; 's az egyesület most már több mint húsz részvényest számlál, kik ezen
dicső czélt tűzték ki magoknak: *hogy közpézen, 's közakarattal meg-
szerzett könyvek olvasása által bennök és általok azután azokra
is, kiket az isteni gondviselés kegyesen rájok bizott, szellemi
világosság terjedjen*; könnyű átlátni, hogy az egyesület e' ns czélját kül-
földi 's idegen nyelvű könyvek olvasása által is elérhetné; de az egyesület
czimzete homlokán ezen szó: *MAGYAR* díszlik, jeléül annak: hogy ő a' nem-
zet kincséből akar gazdagodni, 's gazdagítani; ki tudja, hogy egyesült erő-
vel 's akarattal a' legnehezebb vállalatok is létesíthetők, az előtt ezen magyar
egyesület létezése, melly csupán megyénk papjaiból áll, érdektelen nem le-
het. Könnyen találkoznék, ki állítaná: hogy a' besztercze-megyei papságnak
épen nem fekszik érdekében a' honi nyelv tanulása; azonban ha igaz is, hogy
egyetlenegy hely sincs megyénkben, hol papnak mint lelképásztornak honi nyelv-
re szüksége volna: 4*) nemde ott áll a' megye szívében a' szentszék, melly
ha belügyeit nem is, de kül 's világi hatóságokkal csak magyarul intézhetendi
el? ott a' papnevelőház, hova négy előljáró és szintannyi tanító; ott a' kir.
gymnasium, hova hat olly egyed kívántatik, kik képesek legyenek akármikor,
ha, mint várható, a' tanulmányi rendszer magyarra változik, az illető tanul-
mányokat magyar nyelven előadni? 's a' mi legfőbb: *áldott alkotmányunk*
már is magyarrá vált, ez alkotvány egyházi rendünket, mint első t kiemeli,
és szép jogokkal ékesíti, tehát nekünk sem szabad nyelve iránt hálátlanoknak
mutakoznunk. Napjainkban a' magyarodás óriási lépésekkel halad előre, 's
olly vmegyékben is, hol nem rég a' zöld asztalnál még Latium nyelve hang-
zott, most annak, ki azt ismét feltámasztani akarja, előre engedelmért kell
esedeznie, hogy ez nálunk gyakran történik, nem szükség mondanom, 's mi
esudálkozunk aztán, hogy e' vagy ama' szónok valóban remek oratóióját,
és néha igen nyomos okait figyelemre sem méltatják, talán csak azért, mi-
vel nem magyarul adattak elő; 's ámbár igaz, hogy az igazság ejtessék az
ki bármely nyelven, soha nem változik; de ha már a' nemzet saját nyelve bir-
tokában annyira büszke, ezt illő méltóságra 's fényre emelé, az egyháziak-
nak, mint ugyanazon nemzet tagjainak akkor, midőn alkotványos jogait
gyakorolják 's a' hazai ügyek fölött tanácskoznak, vagy megtámadt igazait
védik, a' hazai nyelvet nélkülözniök nem illik. Vannak még némelly tisztos
urak, kik a' magyarodástól azért idegenkesznek, minthogy vele némi veszé-
lyes czélzásokat hisznek összekötötte. Megengedjenek uraim! ha nézeteik-
ben nem osztozom. A' magyarodással nincs egyéb kapcsolatban, mint azon
forró 's igazságos kívánat: hogy egy nemzetnek, kinek egy jótékony alkot-
ványa legyen, nyelve is egy legyen, 's ez ohajtott egyetértés általa hova
hamarabb eszközöltessék 's ezt, mint minden valódi hazafinak, ugy papnak is
tisztá szívből nem lehet nem kívánnia. E' kevés sorokban igyekeztem kifej-
teni magyarodásunk jelen állapotját; reméllem, megyém tisztelt papsága e' nyi-
latkozást rosz néven nem veendi, mellyel az igazság nevében úgy is tarto-
zunk, hogy az olvasó közönség tudjon a' röpkedő hírekből, mit hígyen, mit
ne. Vannak igen is nálunk olyanok, kik a' magyar nyelvvel nem sokat gon-
dolnak; de vannak ellenben itt a' jégfagyos bércek és havasok ormai közt
is tűzmeleg keblek, minden valódi jó iránt hevülők 's azt buzgón pártolók.
Magyarodjunk tehát, 's teljesítsük tehetséginkhez képest e' részben is a' nem-
zet kívánatát; de a' nemzetnek soha sem kell felednie, hogy reánk olly egy
szentebb 's főnséges ügy is bízott, 's főleg papnak nem lehet semmi oly ked-
ves, mit ez ügynek alárendelni ne tartoznék. Az Üdvözítő igaz vallása a' nem-
zetek legdrágább kincse, 's valódi boldogsága, és a' papnak még élete sem
lehet olly becses, hogy ezt javáért feláldozni késhetnék. Azt sem kell a' nem-
zetnek felednie, hogy az egyház mindig békét ohajt, azt ajánlja hiveinek is,
azon békét, mellyt ő isteni szerzőjétől szent örökségül nyere, nem is az ő
vétké, ha a' világ azt zajával megzavarja. K... szy Mátyás.

Debrecezen, april elején. A' Jelenkor minapi számában nagyított
dicsérettel van az itt keletkezett polgári casinóról tudósítás téve, 's ábrán-
dosan a' hatás kiszámítgva, mellyt ez azon város polgárainak kiművelésére
gyakorland. Én is nagyon helyeselhetem ugyan ez egyesület létesítését, de a'
nélkül, hogy olly magas eredményeket várnék tőle, mint azon czikkely ígér.
Nekünk igen is sokban, — talán mindenben — követnünk kell a' külföldet 's
igy követni akarnók a' casinok állításában is; ezt azonban úgy teszszük, hogy
csak a' nevet veszszük át, a' nélkül hogy a' dolog lényegére tartozót is létesít-
nök. Mik hazai, ugy hívott, casinoink nagy része?! Casino név alá bujt evő
's ivó és játszó társulatok, mellyben a' szellemi élelet 's multság helyett a'
lelket legkevésbbé sem művelő időtöltések divatoznak. A' casino-egyesületek
hatásköre az azt képező tagok polgári állásához képest szükségeskép külön-
böző irányzatú; mindeniknek egyesítés legkitünőbb czélja, a' nélkül azonban,
hogy a' tagokat rendeltetésök köréből elvonni szabad lenne. A' pesti casino
arra való, hogy ott lakó nagyainkat gyakori érintkezés 's ismeretségbe, 's néha
barátságba hozza egymással, hogy így ezek összesített erővel annál nagyobb
terveket készíthessenek, a' nemzet előhaladására szükséges lépések fölött né-
zeteiket kicserélhessék 'sat. Már ez a' debreczeni casinonak, kivált a' polgári-

**) Már szinte félszázad óta sürgettetik ez iskolánkban. S kevés idő az? Szerk.

***) Erről más alkalommal bővebben A' beküldő.

4*) Némelly rendkívüli alkalmakat ide nem érthetni. A' beküldő.

*) Ezt akadályozniok tilos, előmozdítaniok kötelesség. Az illyes czírogatva mentegetés
's tegyezetési koron már túl kellene lennünk. A' szerk.

nak irányzata nem lehet, hanem csupán annyi, hogy a' különben saját érdekén kívül minden egyébért egykedvű debreczeni polgárt a' magas műveltségűekkel érintkezés által hazapolgárrá képezze 's fejében a' közügyek ismerésére vágyat ébreszsen, ujság 's egyéb illy ismereteket nyújtó olvasásra, egy kissé csinos társalgási módra szoktassa, mivel eddig mind ezek hiányoztak nála. Ha illy irányzat vezérlendi folyton ez egyesület létét, ám viruljon! Ha pedig az nem egyéb leszen, mint kényelmes játék-tanya vagy mint illő idején-kivüli evés 's ivás-hely, melly az eddig akár magányosság, akár alkalom-hiány miatt munkára szorított polgárt pajtás-lehetés által henyeségre, haszontalan költsézésre szoktatja 's a' férjet és család-atyát családjá köréből elvonja, akkor az egyesület még csirájában inkább hunyjon el. Eddig a' polgári casino dicséretesen halad; minden magyar hirlapot, 's kéi németet tart 's most könyvtár, létesítésen munkálkodik. — Még egyszer mondom urak! ne evés ivás és játék legyen a' casino célja, hanem szellemi gyarapodás, 's hogy a' kellő irányhoz mind inkább közelíthessen, legszükségesebb a' vendéglésnek köréből eltávolítása. — A' polgári casinonak (a' Beöthy Ödöntől vezérelt váradai casino példájára) első terve az utcai koldulás megszüntetését tárgyalja; ez azonban erejét nagyon nagyon túlhaladja. Erről, ugy szinte több közrendészeti ügynek Debreczenben milly állapotban létéről legközelebb szólandunk. Ez uttal azonban nem mulaszthatjuk el egy szomorú eset megemlítését, melly a' szomszéd *Mike-Pércsen* f. évi februárban történt; holt. i. a' zsidó haszonbérő helyben vásárolt rosz kerti borait jóvá akarván varázsolni, annyi óncukrot hányt boraiba, hogy rövid idő alatt, mint mondják 30 ember körül halt meg a' mérgezett bortól 's ott helyben, még igen számosan több héten által kinos gyomor-csikorgásban szenvedtek, mint ezt épen egyik cselédemen tapasztaltam. Kérdezősködővén a' zsidó megbüntetésé felől martzius végén, ugy hallám, hogy azt néhány hordójának feneké betöretésén kívül egyéb kérdőre 's törvénybe vonatás nem érte. Azonban szeretem hinni, hogy olly sok ember megölése 's kinoztatása büntetlenül nem marad. — A' zsidók bebocsátását Debreczen városa tanácsa is csak szigorú vizsgálat után engedni meg 's méltán, mert a' benlakhatást a' Helytartótanács parancsa közbejöttével közelebb megnyert első izraelita csak haszonbérői huzavonából akar élni. — Környékünkön az ugynevezett veres-himlő ragadós nyavalya rendkívül uralkodik; Debreczen 's hallom Váradon is, az alsó iskolákat szétoszlatták miatta. —

Gyulán f. hó 7kén kevés napig tartott betegeskedés után öröklébe költözött k. tan. és udvarnok Vidovich György munkás életének 76ik évében, szinte fél századot töltött közhivatalokban 's annak majd felét mint Békes vgye alispánja, 's több országgyűlésen követe. Béke az érdemes férfi hamvainak!

Füsről (Bars megyéből.) A' Hirnökben Bars vegyes házassági gyűlése miatt megtámadtam. Én válaszoltam. Feleletem a' Szabadunkban „nyílt levél” czim alatt jöve ki — egy kissé megnyirbálva ugyan, de Isten neki, több veszett Buda vára alatt. Most ismét a' Jelenkor 32dik számában a' komáromi vegyes házassági gyűlést előadó cikkben esekély személyemről e' sorok olvashatók: „szavat emélt B. megyei ismeretes szónok is, 's tulságos ható elménczkedésivel 's avult gúnymondásival a' pártelet számtalan éljenzésre, 's kacajra hevíté” 's a' ki ezt tette, az természetesen én vagyok. Kettő tehát, mit e' sorok írója szememre lobbant t. i. tulságos elménczkedést 's avult gúnymondásokat; mert a' számtalan éljenzést 's kacaját a' vágásra csupán gyógyirnak használja, vagy is inkább, hogy a' két el-sőt az olvasó közönség elhigye, utána nolle velle igazságot kellett nekie mondani. De taglaljuk egy kissé az ellenem írt néhány szót, mellyekben ugy látszik a' cikkely írója, magát a' nagy Achillest in persona látni látszik. — Mindenek előtt kérdem: mi az a' tulságos elménczkedés? részéről illyen állapot ismérni szerencsém nincsen — mert az elménczkedésnek korlátja nincsen 's így tulságos sem lehet; de igen is, vagyon korlátja az emberi ész tehetségének — ollyannál pedig minden bizonytal, ki még az elménczkedésekben is tulságot keres, sőt lát is. Mi az avult gúnymondásokat illeti, ez ugyan rá nézve nem igen francziás hajlongás, de még is van valami benne, miből szalmaszál-csövön, egy kis mézet lehet kiszíni, t. i. azt állítják közönségesen politikai elleneim, hogy én minden után, a' mi új, mohón kapkodok, 's im ezt elleneim egyike szépecskén megczáfolja, mert ki avult dolgokat ad elő, annak alkalmasint az ujjal kevés baja van 's így csakugyan igaz, hogy nincs olly rosz könyv, mellyben valami jó nem találtnék. Azon felül az említett sorok írója, engem valami igen különös embernek látszik tartani, mert bennem két század tulajdonit keresi; mert a' tulság (azt mondják) a' mostani századé, az avultság pedig a' múlté. No ez ugyan szép mixtura egy emberben; ez valóságos vegyes házasság áldás nélkül, és én bátor vagyok egész tisztelettel egy divortialis pert indítványozni, t. i. az avultságot tartsa meg a' cikkely írója magának, a' tulság pedig maradjon nálam — ötven év múlva, majd az én tulságom is (adja Isten hogy előbb is) avult leszen és akkor a' más világon mind a' ketten avultak leszünk, e' világon pedig úgy hiszem politikai elvekre nézve egymással soha özsze nem férünk, de azért a' magányéletben jó barátok maradhatunk. Balogh János s. k.

Havasalföld, apr. 8. Bukaresti hír szerint a' közgyűlés Kisseleffet illető szavazása, az alaphatározat kihirdetésének épen 10dik évére esett 's ezt a' metropolita meg akarta ünnepelni. E' végett nagy isteni tisztelet volt, mellyen a' hoszpodár is megjelent, de nem kevésé döbbent meg, midőn a' püspök először Miklós czár, arra Kisseleff dicséretében minden tehetségét kimerítette és a' közgyűlés határozatára átmenvén, abban találta fel az ország egyedüli üdvét. Eddig csak túrtözködött a' hoszpodár, de most felállt, 's azt mondotta a' püspöknek hagyja el a' többit; 's bár ez azzal mentegeté is magát, hogy a' hoszpodár dicséretére most kerül a' sor, azért az isteni tisztelet mégis felbenszakítottatott. —

Spanyolország.

(Espanero reményei nagyobbulnak.) Madridi hírek szerint napról napra nagyobb valószínűséget ölt azon állítás, hogy Espanero csakugyan egyedüli kormányzó leend Izabella királyné kiskorusága alatt. Azok, kik 3 kormányzót kívánnak, mindent elkövettek, hogy a' cortesben minielelőbb szönyegre kerüljön a' kormányzósági kérdés, jól tudván, miszerint Espanero emberei folyvást új párthiveket szereznek számára, mi biztosítani fogja diadalát. Gonzalez Bravo tehát indítványt tön a' kérdés azonnali vitatására, 's csak Olo-

zaga törekvésének köszönheti Espanero, hogy mindjárt vitatásba nem bocsátkozott a' cortes, hanem előbb választmányának adá ki vélemény-készítés végett az indítványt. A' tanácsban Campuzano hasonló indítvánnyal lépett föl, melly azonban szinte siker nélkül maradt. Most már a' népet törekszenek Espanero ellen fölingerleni, 's mindenfelé röpiratok szállonganak kézről kézre, mikben egyenesen ki van mondva, hogy Brutus és Scaevola fog találkozni, ha Espanero zsarnoksági terveivel föl nem hagy. Rablás és gyilkosságok darab idő óta ismét napirenden kezdenek lenni, 's még a' fővárosban és környékén is folyvást számos panasz emelkedik illy kicsapongások miatt. —

Anglia.

(Parliamenti ülések. Elegy.) London, april 21ikén: „Tegnap tartá az alsóház első ülését a' husvéti szünnapok után, mellyben mindazáltal csak igen kevesen vettek részt. Hume következő furcsa eseményt hozza szönyegre: Brightonben a' 11dik huszárezred lovagiskolája egyszersmind templomul szolgál ugyanazon ezrednek. Legközelebbi vasárnap tehát az isteni tisztelet után az egyházi edényeket kivivék és a' trombitás által adott jelre Rogers nevű közhuszárt oszlophoz köté 's 100 csapást róttak hátára a' 9 farku macskával, mivel szolgálataban részeg volt. E' szerint a' 11dik angol huszárezred ugyanazon helyen nyargal, imádkozik és korbácsolatik, 's csak az kellene még, hogy Cardigan ezredes ugyanott tartsa lakomáit és párviadalait. A' hadminister nem tagadá ez eseményt; de azzal menté, hogy az angol hadseregnél vizen és szárazon napirendü a' korbácsolás, és azért Cardigan csupán annyiban hibás, hogy épen vasárnap verette meg a' katonát. Peel kérdé ezután a' ministerektől: mi szándékjok van az irlandi választásjavítási törvény iránt jövő hétfőre? Morpeth csak maga volt jelen a' ministerek közül, 's azt válaszolá, miszerint csupán annyit mondhat, hogy a' kormány sürgetni fogja törvényjavaslatát, módosításokkal e' vagy nem? arról nem szólhat. — London egyik rendőrhivatala előtt Dixon nevű fiatal szerecsen jelenté magát segélyért, Amerikába visszautazhatásra, kérelmét azzal támogatván, miszerint ő pinczér volt a' bufaloi kocsmában és kémül szolgált az angoloknak, midőn „Carolina” gőzöst elvevék, mit nélküle alig fogtak volna véghez vihetni. Vallomása szerint M. Leod nem volt jelen azon hajófoglalásnál. — Presidentgőzösrül még sem érkezett hír, 's így már most mindinkább enyészni kezd a' remény, hogy Bermudákra menekült volna. Ha csakugyan elsüllyedt e' hajó, ugy több száz ember elveszett, a' nélkül, hogy csak halálok helyét is valaha föl lehetne fődözni, vagy a' hajó elsüllyedése közelebbi körülményinek nyomába juthatnának a' gőzös tulajdonosi. —

Törökország.

A' török sereg Szyriában 30ezer főre megyen, melly Gaza, Jeruzalem, Ramlé, Jaffa, St. Jean d. Acre, Szaida, Damaskus és Beyruthba van elosztva. — Szyriában csak szinleg van nyugalom, de melly nem sokáig tart, 's a' török uraságnak ottan véget vehet. Az arnótok rettentő kicsapongásokat tesznek, a' török sereg nagy része Ibrahimmal tart, és semmit jobban nem kíván, mint hogy Ibrahim ellen vitessék, mert ekkor átmehet hozzá. A' törökök igen keveset tesznek, hogy megkedveltesék magokat a' szyrekkel 's a' katonai rakonzatlanság nem könnyen nyeri meg a' lakosok szívét. — Az angolok befolyása naponkint növekszik Szyriában 's ezt Ausztria minden lehető módon gyámolítja, Russzia szinte mindent elkövet, hogy befolyását öregbitse, 's ezért több fermánt eszközöl ki a' görög hitűek javára. Francziaország befolyása egészen megsemmisült. — Damaskusban egy keresztyént megöltek az arnótok a' zsidók izgatására, és a' rendőrbiztos az elfogatott gyilkosokat csakhamar szabadon bocsátotta, 's midőn a' megöltnek rokona ezért panaszt tön, azt mondá a' rendőrbiztos: Sednau (ez volt a' meggyilkolt neve) gazember volt, életében sem érdemelte meg, hogy róla gondoskodjam, most midőn megölték, miért törődném vele? A' meggyilkolt rokona most a' beyruthi orosz consulhoz folyamodott, ki a' gyilkosok ismét elfogatását kívánta 's azért Damaskusba utazott. A' zsidók győzdelmi ünnepet üllnek, a' keresztyének sohasem voltak nagyobb nyomás alatt. — Ali folyvást készül, 's a' pártján levő tábornokok szerint, ha csupán a' portával volna dolguk, azzal könnyebbenbánnának; de ha európaiak bele avatkoznak, akkor apró csatákban kell a' hadat folytatni 's az el nem vihető eleséget mindenütt elpusztítani. Ali ekkor Sennaarhoz von ulna, hova mint hiszi nem követhetik. — M. Ali belső Afrikába Darfur királyság meghódítására Mohammed Medin vezérsége alatt, kit az előtt ott a' trónbul levettetek, két ezredet küldött. Mohammed Medin igen szereti az európaiakat, 's így hihetőleg e' vállalat könnyíteni fogja Afrika belsejének megismerését. —

Külföldi elegy.

Candia szigetén minden a' régi bizonytalanságban van, de az érzelmek annyira ingerültek, hogy rövid időn nyílt kitöréstül tarthatni. — Ponsonby l. Londonbul új utasítást kapott, mi nem lehet inye szerint, mert beteg lett utána. — Rezsíd b. elbocsátatása a' porta szolgálataban levő frankokat felelembé ejtette; ezért Javer b. (Walker) beadta lemondását. — Zeheriah b. Diarberkirbe tétetett vissza 's a' porta egész csendességgel akarja elnyomni a' kurd támadást, hogy valamikép nagy fontosságot ne láttassék annak tulajdonitni. — Az arabok nem akarják elismerni a' portától kinevezett mekkai sberiffet, és Arabia alkalmasint a' régi fejtelenségbe esik vissza. — Ausztriában a' cs. kir. ör. tartományok számára törvénykönyvet készítenek. — A' Times korholja az amerikai republicanusokat a' bankkörüli vigyázatlansáért, vagy, szerinte banki csalásokért. — Ausztriából redemptoristákat vagy is ligoriánokat vittek Alsótingbe. — Tahir, az ujonan kinevezett kapudán basa a' hajóhadnál is visszaállította a' botozást és a' rég nélkülözött jót egy szerencsétlen rajáhvál már is éreztette. Tahir b. olly nagy tisztelője a' botrendszernek, hogy egyszer maga fiát is mindaddig verette, míg a' lélek kiszakadt belőle. — A' nagyvezér megengedte Rezsíd basának, hogy a' portánál látogatást tegyen, mi annak jele, hogy nem vesztette el a' szultán kegyelmét. — Portugália és a' szent szék közti egyenlenség el van intézve. —